

Minderbroedersberg 4

Tweede Minderbroedersklooster

Bestuursgebouw

Het bestuursgebouw van de University Maastricht is gehuisvest in het voormalige Tweede Minderbroedersklooster. Toen de universiteit het gebouw in 1999 in gebruik nam, had het kloostercomplex al een lange geschiedenis achter de rug. Het had niet alleen aan minderbroeders ruimte geboden, maar ook aan dakloze armen, marechaussees, rechters en gevangenen. In 1234 streken de eerste minderbroeders in Maastricht neer. Zij behoorden tot de Ordo Fratrum Minorum, die al rond 1209 in Italië was ontstaan. De minderbroeders of franciscanen waren volgelingen van Franciscus van Assisi en behoorden tot de bedelorden. In 1699 begonnen zij aan de bouw van de Tweede Minderbroederskerk in Maastricht. De kerk werd gebouwd met bakstenen – de leem kwam uit de hier dichtbij gelegen 'lenculen', ofwel leemkuilen, maar in de voorgevel was voor de sobere pilasters Naamse hardsteen gebruikt. De strenge classicistische façade van de Minderbroederskerk weerspiegelt het door de minderbroeders nagestreefde ideaal van armoede en soberheid. Het alziend oog in de gevel verwijst naar het oog van God dat waakt over de mensheid; de driehoek met strepen beeldt de heilige drie-eenheid uit. De getoogde vensters zorgden voor een goede spreiding van het licht in de kerkruimte. Het klooster telde 44 vrij kleine kloostercellen en beschikte over een eigen brouwerij, een eigen bakkerij en een eigen drinkwatervoorziening.

In de Franse tijd moesten de minderbroeders de stad verlaten. Alle bezittingen werden geconfisqueerd. Het klooster en de kerk sloegen gescheiden wegen in. Het klooster deed onder andere een tijdje dienst als opvanghuis voor bedelaars en als armenwerkhuis. Vanaf 1806 kreeg het verbouwde klooster bestemming als gevangenis voor zowel mannen als vrouwen. In de jaren zeventig van de twintigste eeuw verhuisde Het Huis van Bewaring echter naar de nieuwbouw Overmaze in de Beatrixhaven, waar elke gedetineerde een eigen kamer met sanitaire voorzieningen kreeg. De kerk werd tussen 1825 en 1829 zeer ingrijpend verbouwd voor de huisvesting van het Paleis van Justitie en voor de marechausseekazerne.

De Maastrichtse stadsbouwmeester Mathieu Hermans ontwierp de plannen. Zo werd een tussenverdieping gerealiseerd, die op de nog altijd duidelijk zichtbare Dorische zuilen steunde. De gevel moest de allure van een Paleis van Justitie krijgen. Hermans liet twee keer twee vensters in de plaats van de grote vensters naast de toegang maken. Ook kwam een venster boven de ingang, maar dit werd in 1927 tot een nis veranderd om een sculptuur van Vrouwe Justitia in te plaatsen, vervaardigd door de beeldhouwer Charles Vos. Dit beeld kreeg in 1999 een plek in het voormalige gouvernement aan de Bouillonstraat, waar nu de Faculteit der Rechtsgeleerdheid is gevestigd. De marechausseekazerne met haar paardenstallen zat tot 1917 waar de absis en

het priesterkoor waren geweest. Sinds 1999 bevindt zich hier de aula van de universiteit. In 1995 verwierf de universiteit dit monumentale gebouw. Justitie verhuisde naar het voormalige ziekenhuis St. Annadal. Bij de renovatie tot bestuursgebouw is de ingewikkelde gelaagde bouwgeschiedenis van het complex afleesbaar gebleven. Kleur speelt een belangrijke rol bij het benadrukken van bouwkundige details uit verschillende periodes. De oorspronkelijke ruimtelijke werking van het kloostercomplex werd hersteld en zo verdween de tussenverdieping; wel kwam een vide met aan weerszijden kantoorruimten. Het trappenhuis van 1926 werd als monumentaal element in de ruimte behouden. De kloosterhof kreeg door sloop van een cellenblok haar oorspronkelijke maat terug.

Annemieke Klijn

Literatuur:

Beijer, H., J. van den Boogard, S. Minis, A. Nieuwehuijzen Kruseman, *MonUMent*. Nuth, 2006.

Evers, I., *De Minderbroedersberg*. Maastrichts Silhouet. Maastricht, 1999.

Illustraties:

Zie deze twee publicaties.